

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

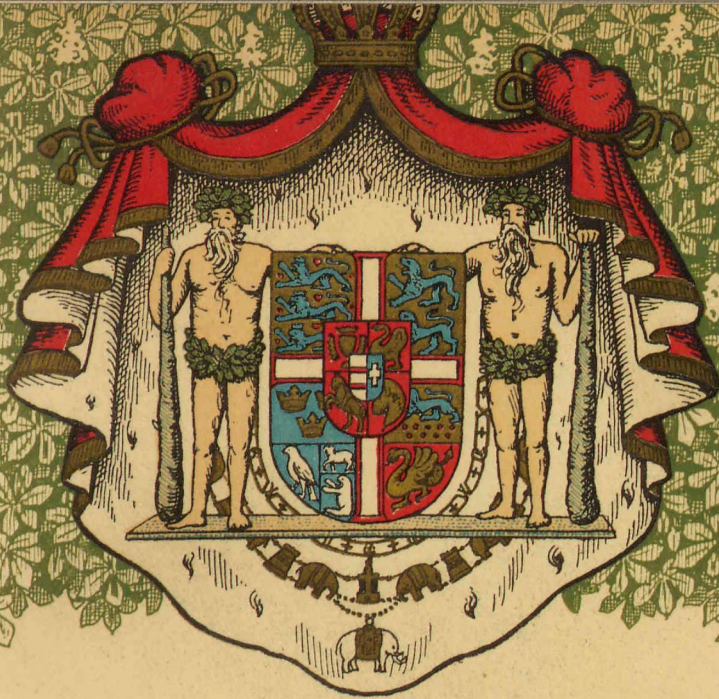
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

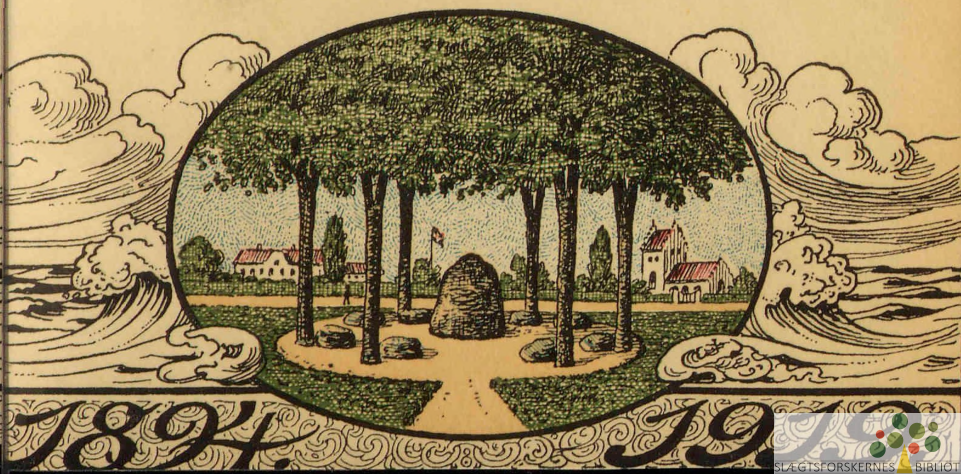
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ODENSE AMTS
SOGNERAADSFORENING
GENNEM 25 AAR

ODENSE AMTS SOGNERAADSFORENING

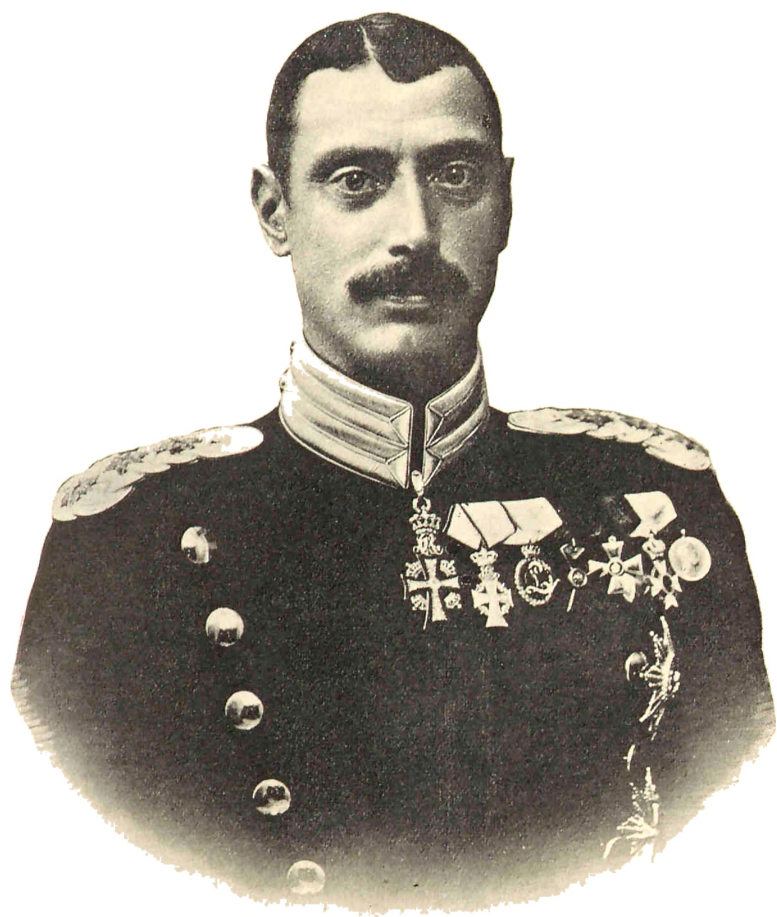
GENNEM 25 AAR

1894 — 25. SEPTEMBER — 1919

UDGIVET AF BESTYRELSEN
VED
CARLSEN-SKIØDT

ODENSE
ANDELSBOGTRYKKERIET I ODENSE
1919

CHRISTIAN X
Konge af Danmark.

*Tiderne henfarer,
og Vagterne skiftes om ;
Nutidsslægtens Virke
skal prøves for Fremtidsslægtens Dom.*

C. S.

VED SOGNERRAADENES JUBILÆUM 1917

AF KLAUS BERNTSEN

I Aar kan Sogneraadene i Danmark fejre 50 Aars Jubilæum, idet Loven af 6. Juli 1867 danner Grundlaget for Sogneraadenes Virksomhedsomraade, og det var først ved denne Lovs Ikrafttræden, at Styrelsen af samtlige sognekommunale Anliggender underlagdes en Fællesledelse.

Udviklingen i Danmark gaar som oftest langsomt, saaledes ogsaa med Udviklingen af det kommunale Selvstyre, der har taget en Tid af ca. 200 Aar, inden det naaede det Standpunkt, paa hvilket det nu staar.

Den første spæde og svage Spire til kommunalt Styre blev lagt i Danmark af FREDERIK DEN FJERDE ved Forordningen af 24. September 1708, hvorefter det blev paalagt Stiftamtmandene og Bisperne hver i deres Stift at konstituere Provsten i sit Herred og Herredsfogden i sit Distrikt til at være Inspektører over de fattige, som fandtes i deres Herreder og Birker. Inden to Uger efter nævnte Forordnings Ikrafttræden skulde de rejse fra Sogn til Sogn og paalægge Sognepræsterne at føre omhyggeligt Tilsyn med de fattige. Præsterne skulde føre Lister over alle trængende samt udskrive de nødvendige Ydelser til Fattigvæsenet af Bønderne, og hvor disse ikke kunde udrede Ydelserne i Penge, hvad de flere Steder ikke kunde, maatte de i Stedet for yde Brød, Mel, Ærter og andre »ædende« Varer. Ligningen skulde repareres paa Hartkorn, men hvor Bønderne var saa fattige, at de ikke kunde undvære de paalignede Ydelser uden selv at lide Nød, maatte Præsten formaa en eller anden vederhæftig Mand til at gøre Forskud, hvilket Forskud skulde være prioriteret frem for al anden Gæld og inddrives straks ved næste Aars Høst, da saadan Gæld ikke maatte blive over et Aar gammel.

Alle fattige, som kunde arbejde, skulde, enten de vilde eller ej, henvises til Arbejde i de Byer, hvor der fandtes Arbejde eller Arbejdsanstalter. Ingen Mand eller Kvinde, ung eller gammel, indfødt eller fremmed, syg, lam, krum, Krøbling, døv, dum eller hvordan de end kunde være, maatte paa Gader, Torve, Broer, Pladser ved Kirkerne, Porte eller andet Sted bede om Almisse under Straf af Rasp, Tugt eller Spindehuset.

Paa de Tider var der ikke Tale om Humanisme eller Hensynsfuldhed over for Smaafolk. I den nævnte Forordning hedder det bl. a.:

»Paa de Fattiges Levned skal Inspektørerne (Politimestrene og Provsterne) vel give Agt, og findes nogle, som elske Drik og Fylderi, slaaes og klamres, ere letfærdige til Banden og Sværgen eller anden uterlig Snak, skal de først alvorlig paamindes og i Prædikenen efter Tekstens Anledning straffes skarpt af Guds Ord. Hjælper det ikke, da paa nogen Tid miste deres Almisse. Er det og forgæves, da sendes de til København, for der at sættes i Pest eller Spindehuset.

De Fattige skal indrømmes et vist Sted i Kirken, enten i Stolene eller paa Gulvet, hvor de skal have et Sted for sig selv og paa Kirkens Bekostning gives en Foldestol, som de kan bære med sig, eller gøres Klapper, de kan sidde paa, paa det Præsten des bedre kan mærke paa deres Forhold under Prædikenen, og skal Klokkeren hver Søndag give Agt paa dem, der ere borte, og undersøge Aarsagen til deres Udeblivelse, hvilken han skal give Præsten tilkende «

Det første Kommunalstyre bestod saaledes kun i en Ordning af Fattigvæsenet, og til at bistaa Præsterne hermed maatte der i et hvert Sogn oprettes en »Sognekomite«, der foruden af Præsten som Formand bestod af tre eller fire af de »vittigste« og bedste Sognemænd.

Naar Holberg lægger Jeppe paa Bjerget de Ord i Munden: »Jeppe er en vittig Mand«, betyder det ikke, at Jeppe kunde sige Vittigheder, men det sigter til, at Jeppe er Medlem af »Sognekomiteén«, som en af Sognets »vittige« Mænd.

Skole- og Vejvæsen var der ikke her Tale om, allerede af den Grund, at der ikke paa den Tid fandtes noget offentligt Skolevæsen paa Landet, og Vejene gik det med, som det kunde.

Da Ordningen af 1708 havde bestaaet i 50 Aar, nedsatte FREDERIK DEN FEMTE under 14. November 1758 en Kommission med den Opgave at undersøge, hvorledes de »Fattiges Væsen« endnu bedre kunde indrettes. Men denne Kommission, hvori Greverne HOLSTEIN og MOLTKE havde Sæde, arbejdede langsomt, og Resultatet af dens Arbejde saa først Dagens Lys ved det under 5. Juli 1803 udkomne Reglement for Fattigvæsenet paa Landet.

I Følge det nævnte Reglement af 5. Juli 1803 blev der i hvert Sogn oprettet en »Sognekommision« bestaaende af Stedets Politimester og Sognepræsten, der maatte tilkalde tre à fire af de »bedste Sognemænd« for tre Aar ad Gangen, og naar dette Tidsrum var udløbet, supplerede Sognekommisionen sig selv. I Købstæderne oprettedes lignende Kommissioner, bestaaende af Sognepræsten og Politimesteren med Ret til der at tilkalde for tre Aar ad Gangen indtil fire »agtbare« Mænd eller Borgere til Medlemmer af Kommissionen.

Denne Ordning varede, indtil KRISTIAN DEN OTTENDE ved Anordning om Landkommunalvæsenet af 13. August 1841 lod disse Kommissioner afløse af »Sogneforstanderskaber«.

Før den Tid var der ikke Tale om Valgret; det var udelukkende Embedsmændene, som styrede det hele med Tilkaldelse af nogle faa Mænd, som de fandt værdige til at yde dem Bistand. Først ved Anordningen af 1841 var Tiden modnet til at tage Hensyn ogsaa til Borgerne og Skatteydernes naturlige Rettigheder.

Forinden havde man som bekendt indført de raadgivende *Stænderforsamlinger*, og det er derfor karakteristisk, at Anordningen om Landkommunalvæsenet af 13. August 1841 indledes saaledes:

»I den Overbevisning, at en fri og velordnet Kommunalforfatning ikke alene giver Borgerne forøget Betyggelse af de Anliggender, der vedkommer det Samfund, hvortil de nærmest hører, men at den og maa have en gavnlig Indflydelse paa at nære Iver og rigtig Sans for det almindelige Vel, har Kongen lige fra sin Tronbestigelse ladet

det være sig magtpaaliggende at fuldende den Ordning af Kommunalforholdene i Danmark, som under hans Forøgængere dels allerede var begyndt og dels forberedt. Kongen havde derfor ladet de sidst forsamlede danske Provincialstænder forelægge Udkast til en Anordning angaaende Landkommunalvæsenet, og, efter at have taget de af Provincialstænderne afgivne Betænkninger over bemeldte Udkast i nøjeste Overvejelse, byder og befaler Kongen som følger:

Paa Landet skulde herefter Beboernes kommunale Anliggender, dog under Vedligeholdelse af de nuværende særskilte Direktioner for Skolevæsenet, bestyres af et Amtsraad i hvert Amt og af et Sogneforstanderskab i ethvert Sognedistrikt.

Sogneforstanderskabet skal bestaa af Sognepræsten, den eller de Lodsejere, der af Sognedistriktets Hartkorn eje i det mindste 32 Tønder, hvorved dog Skovs og Møllleskyld kun beregnes med det halve, samt bo i Sognedistriktet, eller, hvis dette ikke er Tilfældet, dog ere villige til at indtræde i Forstanderskabet, samt fire til ni andre Mænd, der udvælges af de øvrige, i Medhold af det følgende, dertil kvalificerede Beboere i Distriktet. For at nogen skal kunne deltage i Valget af Sogneforstandere og vælges i denne Egenskab, udkræves det, at han, foruden at have opnaaet 25 Aars Alderen, maa eje eller have i Arve eller Livfæste i det mindste en Tønde Hartkorns Ager og Eng eller 2 Tdr. Skovs eller Møllleskyld eller besidde Bygninger, som er undergivne Arealskat, til en Assuranceværdi af 1000 Rdl. Sølv.

Herredsfogden og Birkedommeren i den eller de Jurisdiktioner, hvori Sognedistriktet er beliggende, er ogsaa berettiget til at deltage med Stemmeret i Forstanderskabets Møder, naar hans Lejlighed tillader det.«

Disse Valg gjaldt for et Tidsrum af seks Aar.

Saa kom *Grundloven* af 5. Juni 1849, hvis § 16 lyder saaledes: »Kommunernes Ret til, under Statens Tilsyn, selvstændig at styre deres Anliggender vil blive ordnet ved Lov«; men der hengik dog seks Aar, inden man fik gjort

det første Skridt i Retning af Opfyldelsen af denne Løfteparagraf.

Først ved Lov af 22. Marts 1855, om Sogneforstanderskabernes og Aamtsraadenes Sammensætning og Valg, ophævedes Politimesterens Ret til at have Stemme i Sogneforstanderskaberne, medens Sognepræsterne fremdeles beholdt deres Ledelse af Kommunernes Fattig- og Skolevæsen, og for de herhen hørende Sagers Vedkommende havde baade Sæde og Stemmeret i Sogneforstanderskaberne. En »Skolepatron«, valgt mellem Sogneforstanderne indbyrdes, fik det almindelige Tilsyn med de Skolevæsenet vedrørende Sager. De store Hartkornsejeres Privilegium paa at være selvskrevne Medlemmer af de sognekommunale Raad ophævedes, og Forstanderskabernes Medlemmer valgtes efter den nævnte Lov af Kommunens Skatteydere, men saaledes, at den mindre Del valgtes af samtlige Skatteydere over 25 Aar, som var valgbare til Folketinget, naar de mindst et Aar forud for Valget havde ydet Bidrag til Kommunen, enten i Penge, Naturalier eller Arbejde. Den større Del af Forstanderskabets Medlemmer valgtes derimod af den Femtedel af Kommunens fornævnte valgberettigede Beboere, som i det foregaaende Kalenderaar har udredet de højeste Bidrag til de paa Hartkorn og efter Formue- og Lejlighed paalignede Fattig-, Skole- og Kommuneafgifter. Den privilegerede Valgret blev her sat i Højsædet, og det var et sørgeligt Vidnesbyrd om, i hvor høj Grad Begejstringen for den almindelige Valgret, der var knæsat ved Grundloven af 5. Juni 1849, nu i Løbet af kun seks Aar var afkølet baade i Regeringen og Rigsdagen. Resultatet var jo det, at en Femtedel af en Kommunes Skatteydere, det vil sige: de tyve højstbeskattede Vælgere af hvert Hundrede, beherskede Flertallet i Sogneforstanderskaberne; ja, var blot elleve af hver af de tyve højstbeskattede Vælgere af hvert Hundrede enige, havde de Magt til at besætte Kommuneraadene Flertal. Og denne Valgordning blev gældende i Danmark i over 50 Aar.

Da ESTRUP som Indenrigsminister ved Gennemførelsen af Lov af 6. Juli 1867 om Landkommunernes Styrelse fik

Sogneforstanderskaberne ombyttet med Sogneraadene, og dermed alle kommunale Anliggender paa Landet lagt under disses Ledelse, med Udelukkelse af Politimestre og Præsters selvskrevne Indflydelse, nægtede han at yde sin Medvirking til nogen Forandring i den bestaaende Valgordning. Og da Bondevennerne, som den Gang udgjorde Flertallet af Oppositionen i Folketinget, fandt, at Lovforslaget om Sogneraadenes Dannelse indeholdt i og for sig et stort Fremskridt i Retning af kommunalt Selvstyre, opgav de Kravet om samtidig at faa en mere demokratisk Valgordning indført ved de kommunale Valg.

Men Sogneraadene i Danmark har alligevel Grund til i Aar at mindes, at for 50 Aar siden blev ved Loven af 6. Juli 1867 om Landkommuners Styrelse, Junigrundlovens Løfteparagraf om »Kommunernes Ret til, under Statens Tilsyn, selvstændig at styre deres Anliggender«, opfyldt, og selv om Valgretsspørgsmaalet maatte hvile i over 40 Aar derefter, var Loven om Landkommunernes Styrelse af 6. Juli 1867 et stort og betydningsfuldt Fremskridt, der nok er værd at mindes, og Sogneraadene har i dette lange Tidsrum udført et stort og betydningsfuldt Arbejde. I Løbet af den sidste Menneskealder har Lovgivningsmagten lagt betydelige Opgaver i de kommunale Raads Hænder, idet en hel Række af Love væsentligst administreres af disse Raad. Et Beløb af omkring ved 100 Mill. Kr. forvaltes aarligt gennem By- og Sogneraad, og det er glædeligt at se, at der i Landkommunerne stadigt er veloplyste Mænd, der kan forestaa Ledelsen, og medens Købstadkommunerne endnu næsten overalt i Landet har kongevalgte Borgmestre i Spidsen for Byraadene, vælger Sogneraadene selv deres Formænd.

Det kommunale Selvstyre bidrager selvsagt til en betydelig kulturel Udvikling i store Dele af Landbefolkningen, der faar en betydelig Indsigt i Landets Lovgivning og i finansielle Forhold, ligesom den store Brevveksling, der føres mellem Kommunerne indbyrdes og mellem disse og Amterne, skærper Tankeevnen og udvikler Færdigheden i Kendskab til Modersmaalets skriftlige Brug. Gennemlæser

man nu i Arkiverne Sogneraadens skriftlige Henvendelser til Amterne, glæder man sig uvilkaarlig over at se det store Fremskridt, der er foregaaet i de sidst forløbne 50 Aar, og her vil man ogsaa spore den gavnlige Indflydelse, som *Højskolerne* har haft i Henseende til Udbredelse af Oplysning blandt den menige Mand.

Men der maatte hengaa ca. 200 Aar fra 1708, da den første Spire til kommunalt Styre blev lagt ved kongelig Forordning, og til 20. April 1908, da den konstitutionelle Konge FREDERIK DEN OTTENDE, underskrev den af Rigsdagen vedtagne »Lov om kommunale Valg«, som indførte lige og almindelig Valgret til By- og Sogneraad, ikke blot for Mænd, men ogsaa for Kvinder.

FYNS STIFTAMT OG DET KOMMUNALE SELVSTYRE

AF CARLSEN-SKIØDT

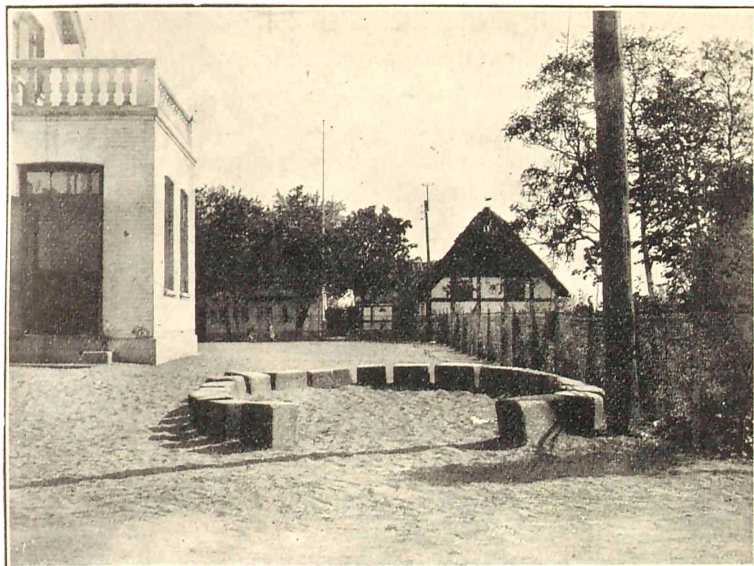
DET ældre kommunale Styre i Sognene paa Landet bestod af Bymændene med Oldermændene i Spidsen. Medlemmerne var »fødte«, d. v. s., at enhver i Byen bosiddende Gaardmand havde Plads i Styrelsen, og Bestillingen som Oldermænd gik paa Omgang. Det moderne store og noget udviklede Arbejde, som vore Dages Valg kræver, var ganske ukendt i hine Tider.

Bymændenes Forhandlingsmøder indvarsledes ved at tude i Byhornet, og Møderne holdtes, i al Fald om Sommeren, paa Bystævner, der bestod af en Samling Kampestenen, som var stillet op i en Rundkreds paa et passende, centralt Sted i Byen. Hver af Mændene havde sin Sten, der var hans Plads, naar Raadet var samlet.

Ganske undtagelsesvis var disse Sten forsynede med Indehaverens Navn og Aarstal, indhugget i Stenen.

Disse Bystævner, der fortæller om svundne Tiders Forhold og Kultur, er desværre nu forsvunden fra mange af vore Landsbyer, men nogle enkelte findes dog endnu tilbage, og i den sidste Menneskealder er adskillige af dem med megen Pietet bleven istandsat og fredet.

Var Styrelsesmaaden i hine Tider ret primitiv, saa var Bymændenes Myndighed og Virkeomraade ogsaa meget begrænset, nærmest af rent lokal Art; og først lidt efter lidt, ved en gradvis Udvikling, er det kommunale Styre blevet til det, det er i vore Dage. Ved Anordning af 5. Juli 1803 oprettedes de saakaldte Fattigkommissioner, og i denne Begyndelse er Spiren til de nuværende Sogneraad. Ved Anordning af 13. August 1841 afløstes Fattigkommissionerne af Sogneforstanderskaber, der bestod af Sogne-

Stævnen i Hjallesø.

Stævnen i Aasum.

præsten, Herredsfogeden, den eller de Lodsejere, der ejede 32 Tdr. Hartkorn i Sognekommunen samt 4—9 uberygtede Mænd, valgte af Sognets Beboere. Valget var paa 6 Aar. Her kommer Beboerne i Sognet for første Gang til at gøre deres Indflydelse gældende ved Valg af den kommunale Styrelse.

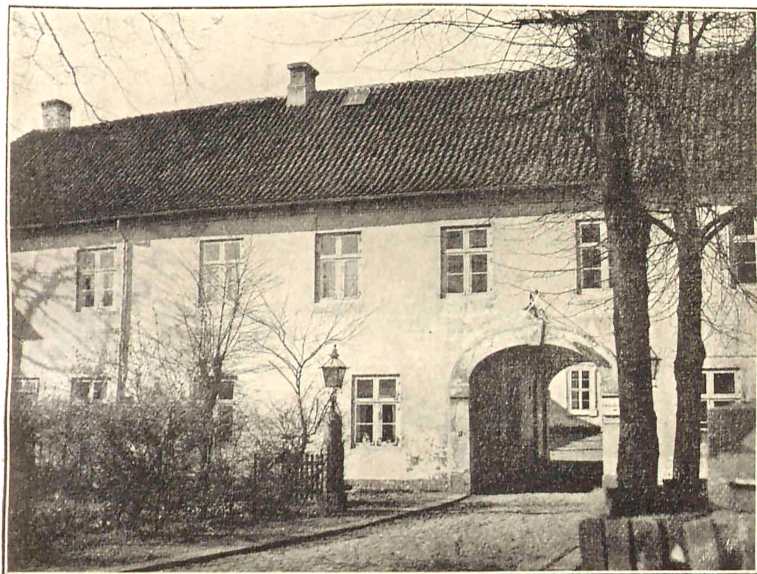
Tilslutningen til disse Valg var dog som Regel meget ringe fra Befolkningens Side. Der var ingen Valgkamp, og ofte skete Valgene med ganske faa Stemmer, men Medlemmerne af Sogneforstanderskaberne sad der dog i Kraft af et Valg. Deres Autoritet var i Begyndelsen ogsaa ringe nok, de boglige Kundskaber var smaa, og Underskriften af Forhandlingsprotokollen maatte ofte for enkelte Medlemmers Vedkommende ske med »ført Pen«. Derfor var det en god og nødvendig Foranstaltning, at Sognepræsten var født Medlem af Raadet, ligesom han i Reglen førte Forhandlingsprotokollen; derved kom disse Bøger til at indeholde mangan værdifuld, historisk Oplysning, som har Betydning for kommende Tider.

Efterhaanden som Udviklingen og Oplysningen skred frem, fik de kommunale Raad større og større Selvstændighed. Ved Lov af 22. Marts 1855 skete den Forandring, at Sognepræstens Stemmeret indskrænkedes til at gælde Fattig- og Skolesager, og Politimesterens Plads i Raadet bortfaldt helt. De større Lodsejeres hidtil gældende Ret til, som selvskrevne Medlemmer at indtræde i Sogneforstanderskabet bortfaldt ligeledes.

Samtidig indførtes en Deling af Vælgerne i to Klasser, hvoraf den ene, der bestod af den højstbeskattede Femtedel, valgte den større Halvdel af Raadet.

Landkommunalloven af 6. Juli 1867 forandrede det noget besværlige Navn, Sogneforstanderskabet, til Sogneraad, og Sognepræstens Stilling som født Medlem bortfaldt; men i det hele og store forblev Sammensætningen af og Valgmaaden til Sogneraadet væsentlig uforandret. Ved den kommunale Valglov af 20. April 1908 ophævedes Sondringen mellem de to Vælgerklasser, der indførtes almindelig og lige Valgret for Mænd og Kvinder, og Sognekommunerne har derved opnaaet fuldt ud at blive et selvstændigt Samfund.

Det i Grundloven af 5. Juni 1849, § 96, givne Løfte, at »Kommunernes Ret til, under Statens Tilsyn, selvstændig at styre deres Anliggender, vil blive ordnet ved Lov«, — en Paragraf, der væsentlig uændret var gaet over i de senere Grundlove — var nu sket Fyldest; der er givet Kommunerne Selvstyre med eget Ansvar, men under Statens Tilsyn.

Stiftamtet. Odense Slot

Denne Statens almindelige Tilsynsmyndighed overfor Sogneraadene — der maa betegnes som en rimelig og ønskelig Foranstaltning i et velordnet Statssamfund — udøves gennem Statens Repræsentant, Amtmanden.

Det siger sig selv, at for det gode Samarbejdes Skyld mellem Amtet og de mange Sognekommuner med de mange Interesser, er det af den allerstørste Betydning, hvorledes dette Tilsyn udøves, og her maa det siges, hvad der er almindelig anerkendt, at Sogneraadene under Odense Amt i det her omhandlede Tidsrum fra 1894—1919 har været i en sjælden Grad heldigt stillede. Ikke blot har de tre Mænd, der har beklædt Stillingen som Stiftamtmand, i

Dygtighed og Arbejdskraft raget op over det almindelige, hvorom deres Arbejde i Amtet vil bære Vidne for de kommende Tider, men de har tillige, med ret Forstaaelse af baade Stillingens Ansvar og Vanskelighed, haft en lykkelig Evne til samtidig med at øve det Tilsyn, der skal og maa øves, at bevare og befæste det gode Forhold mellem Stiftamtet og Sogneraadene.

DA Sogneraadforeningen stiftedes i 1894, havde Kammerherre E. J. E. HELTZEN allerede i en lang Række Aar været Stiftamtmand over Fyns Stift, idet han den 1. April 1869 overtog dette Embede efter Stiftamtmand UNSGAARD.

Fra 1850 til faa Dage før Prøjsernes Overgang til Als i 1864 var HELTZEN Amtmand over Aabenraa, Als og Ærø Amter, og da han derefter blev fordrevet fra Slesvig, indtraadte han i Ministeriet BLUHME, hvor han overtog baade Justits- og Kultusministeriet. Ministerstillingen beholdt HELTZEN dog kun i et Aars Tid, og det blev nu fire drøje Aar for ham saaledes at gaa uvirksom omkring inde i Hovedstaden. Stor var hans Glæde derfor, da han paany kunde genoptage sin gamle, vante Gerning som Amtmand, og der er næppe Tvivl om, at det var den lykkeligste og mest velsignelsesrige Tid, han tilbragte som Fyns Stiftamtmand fra 1869, til han den 7. November 1898 i en Alder af næsten 80 Aar lukkede sine Øjne paa Odense Slot.

Fra Slesvig var Kammerherre HELTZEN vant til at færdes saa at sige dagligt ude i Amtet, uden derfor at forsumme sit Kontor, og denne Skik genoptog han her paa Fyn, hvor han baadé ridende og kørende færdedes meget omkring i Sognene for at komme i nærmere Berøring med Befolkningen og efterse Landevejene, Jordmoderhusene, Fattiggårdene o. s. v. For ogsaa at komme i nærmere Forbindelse med Odense Bys Borgere, udbad han sig Stillingen som Forligskommissær, og mange vil sikkert fra den Tid med Tak mindes hans gode, humane Optræden og kloge Raad, hvorved mangen en Proces blev undgaaet.

I Odense Amtsraad fik HELTZEN Lejlighed til at fremme adskillige Sager til Gavn for Amtet i Nutid og Fremtid,

KAMMERHERRE HELTZEN

uden at han dog, som den dygtige Administrator han var, stillede større Krav til Amtsrepartitionsfonden, end hvad der var strengt nødvendigt. Først kan nævnes hans store Arbejde for Bogensebanens Anlæg — den første Bane, der byggedes med Amts- og Kommunitilskud. Senere kom Tommerup-Assens Banen og Banen til Kerteminde og Dalby, men denne sidste naaede han dog ikke at se helt fuldført.

Opdragelsesanstalten ved Knarreborg blev oprettet som et Udslag af HELTZENS Omsorg for Børn, der var stedmoderlig stillede i Samfundet, og hvortil det var vanskeligt for Kommunerne at faa gode Plejehjem. Denne Anstalt havde hans særlige Interesse, og ved Juletid skulde han nok privat huske sine Knarreborg-Børn.

Epidemisygehuset i Bjerggade blev bygget af Odense Amtsraad paa HELTZENS Indstilling, og taget i Brug i Marts 1894; hele Planen var ordnet med et saadant Fremsyn, at det senere har været forholdsvis let at foretage større Udvidelser derved.

Det var Kammerherre HELTZEN en stor Ære at blive betroet Udarbejdelsen af Fundatsen for CARL og SOPHIE FREDERIKKE JUEL-BROCKDORFFS Legat for trængende Syge i Fyns Stift. Karakteristisk for HELTZEN var det, at Legatbestyrelsen (Stiftsøvrigheden) skulde være ulønnet, for at alle Legatets Indtægter kunde komme de Syge til Gode.

HELTZENS største Hædersdag var maaske, da han efter 25 Aars Virksomhed som Stiftamtmand modtog en Adresse, underskrevet af 10.000 Beboere i Odense Amt. Hædersgaver og Festligheder til hans Ære var han altfor beskeden anlagt til selv at kunne modtage, men derimod forsømte han aldrig nogen Lejlighed til at være med til at hædre sine Medborgere, hvad enten det var i Glæde eller Sorg, og navnlig Vaabenbrødrene nød hans særlige Bevaagenhed.

I hine Dage, da der var stærkt Røre i det politiske Liv, og Skytteforeningerne næsten overalt maatte indstille deres Øvelser, sagde den gamle Kammerherre: I Odense Amt paatager jeg mig Ansvar, og anmoder Skytteforeningerne om at vedblive at skyde.

Efter sin Embedstiltrædelse som Stiftamtmand i Odense,

slog HELTZEN, der tidligere havde været en meget ivrig Politiker, en Streg over al Politik. Han havde let ved at arbejde sammen med Folk af alle politiske Retninger, og sagde saa træffende: Der skal da ikke Politik til for at hvidte Jordemoderhuse.

Som et Vidnesbyrd om Kammerherre HELTZENS retsindige Tænkemaade kan anføres følgende lille Træk, der er betegnende for den gamle Stiftamtmand:

Det skete ikke saa sjældent, at nogle af Beboerne i Amtet personlig søgte Stiftamtskontoret for at faa Vejledning i en eller anden Sag; naar det saa var Smaafolk, der ofte var gaaet en lang Vej ind til Odense, var det almindeligt, at HELTZEN af sin egen Lomme betalte Rejsen for dem tilbage; for, sagde han, jeg ønsker, at disse Mennesker skal have Følelsen af, at jeg gerne vil hjælpe dem i deres Vanskeligheder.

Kammerherre HELTZEN var tildelt Storkors af Dannebrog og Dannebrogsmænd, endvidere var han Indehaver af Erinædringsmedaillen fra vor første sønderjydske Krig 1848—1850.

VED Kammerherre HELTZENS Død udnævntes Chefen for Indenrigsministeriets første Departement, F. L. G. DE JONQUIÈRES, til hans Efterfølger.

JONQUIÈRES er en Søn af Bureauchef i det slesvigske Ministerium, G. C. DE JONQUIÈRES, død 1883.

Kammerherre JONQUIÈRES er født den 6. Oktober 1854, og har som Embedsmand haft en smuk Karriere. Efter at have taget juridisk Embedseksamen 1878, blev han næste Aar Assistent i Overformynderiet, 1890 Sekretær i Næringslovkommissionen, 1893 Fuldmægtig i Indenrigsministeriet og Aaret efter Chef for dets første Departement. I en Alder af kun 45 Aar udnævntes han saa den 1. December 1898 til Stiftamtmand for Fyns Stift. Det var ikke nogen helt let Opgave at overtage denne Post som Fyns Stifts højeste Embedsmand efter den gamle, højtansete Kammerherre HELTZEN, der igennem sin lange Embedstid var vokset sammen baade med Befolkningen og de øvrige Embedsmænd, men det viste sig hurtigt, at det var det

KAMMERHERRE JONQUIÈRES

rette Valg, da den ansvarsfulde Post blev overdraget til Kammerherre JONQUIÈRES.

Som Stiftamtmand blev han hurtig afholdt og paaskønnet her i Stiftet. Han viste sig i Besiddelse af mange for en overordnet Embedsmand fortrinlige Egenskaber, hurtig og klar i Tanken, en udpræget Ordensans og Korrekthed i smaat som stort, og samtidig elskværdig og villig til at hjælpe, hvor han kunde. Dette vil mange Sogneraadsførere mænd kunne bekræfte. Som den fintfølede og gennemdannede Mand, Kammerherre JONQUIÈRES er, viste han altid en hensynsfuld Imødekommenhed imod enhver, der havde Ærinde til ham.

Af større Foranstaltninger, som Kammerherre JONQUIÈRES i sin Amtmandstid i Odense fik Indflydelse paa, bør særlig nævnes det nye Sygehus paa Søndre Boulevard, som vel ikke naaede at blive fuldført før tre Aar efter hans Bortrejse, men som dog alligevel i meget høj Grad skylder ham sin Tilblivelse. Han har saaledes bl. a. udarbejdet den Overenskomst mellem Amtsraadet og Odense Byraad, som ligger til Grund for dette storslaaede Byggeforetagende, ligesom han ogsaa med megen Dygtighed ledede de langvarige Forhandlinger, som førtes, inden denne vigtige Overenskomst omsider kom i Stand.

Endvidere kan nævnes, at Kertemindebanen, ved hvilken Kammerherren var kgl. Kommissarius, indviedes et godt Aars Tid efter hans Embedstiltrædelse, og at han som den moderne Mand, han var, med stor Interesse kastede sig over den ingenlunde lette Opgave at revidere alle de gamle Regulativer for Sygehusene samt Ting- og Arresthusene, saaledes, at de helt kom til at passe efter Nutidens Krav.

Efter 10 Aars Arbejde forflyttedes han 1909 til København for at overtage Stillingen som Stiftamtmand over Sjællands Stift efter Kammerherre BACHE. Kun godt 1½ Aar fik han Lov til at beklæde dette Embede, idet han allerede den 1. Januar 1911 blev udnævnt til den højt ansætte og meget repræsentative Stilling som Overpræsident i København efter Gehejmekonferensraad OLDENBURG, en

Stilling, som han, der endnu er i sin fulde Arbejdskraft, fremdeles beklæder paa den smukkeste Maade.

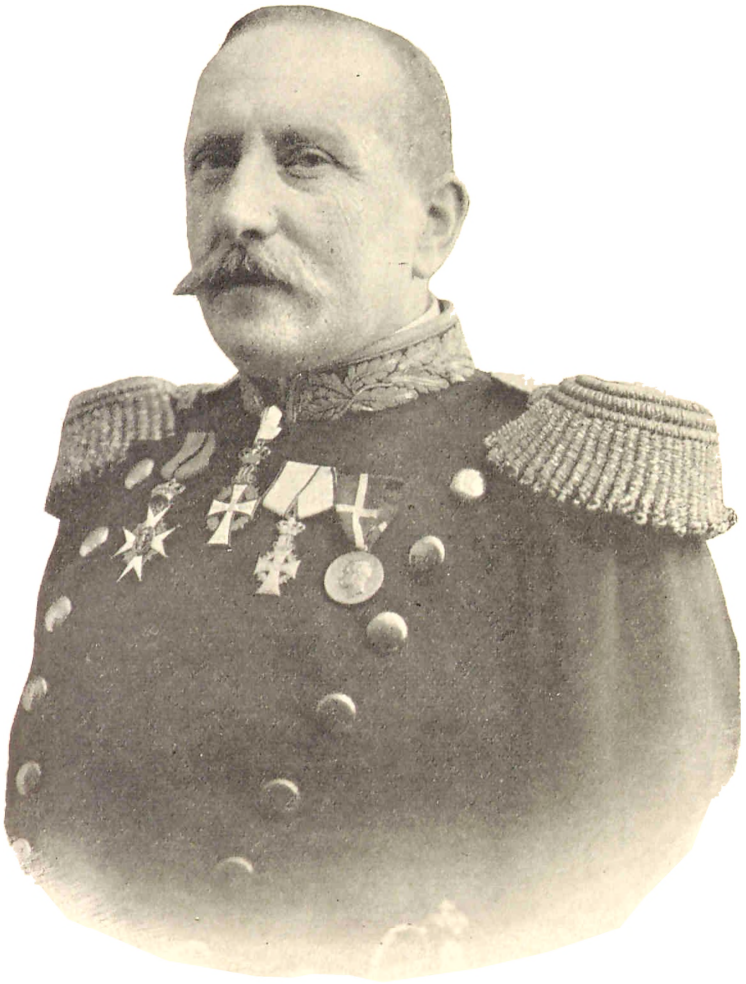
Odense Amts Sogneraadsforening kan maaske have Lov til at regne det som en Ære, at det faldt i Foreningens Formand, KLAUS BERNTSENS, Lod, som daværende Indenrigsminister, at indstille sin forrige Chef i Odense Amtsraad til begge disse høje Embedsstillinger.

Kammerherre JONQUIÈRES er Kommandør af Dannebrog og Dannebrogsmænd, hvorhos han er dekoreret med flere udenlandske Ordener.

DA i Aaret 1909 Kammerherre JONQUIÈRES overtog Stillingen som Stiftamtmand over Sjællands Stift, udnævntes daværende Amtmand i Thisted, Kammerherre J. F. SIMONY til hans Efterfølger. Kammerherre SIMONY er født 19. September 1846, er en Søn af tidligere Stiftamtmand over Sjællands Stift, Kammerherre C. F. SIMONY, og tilhører forøvrigt en gammel, anset Slægt. Han tog juridisk Embeds-eksamen 1870, og efter at han havde aftjent sin Værnepligt i Intendanturkorpsen og paa forskellig Maade havde søgt Uddannelse i praktisk Retning, blev han ansat i Indenrigsministeriet, hvor han i 1875 udnævntes til Assistent og i 1883 til Fuldmægtig. Allerede i 1886, altsaa kun 39 Aar gammel, blev han udnævnt til det ansvarsfulde Embede som Borgmester i Aalborg, til hvilken By han i Forvejen ved Slægtskabsforbindelser var stærkt knyttet.

Her vandt han hurtigt ved sin imødekommende og lige fremme Optræden Borgernes Yndest, og ved sin Dygtighed og Energi fik han paa mange Maader Lejlighed til at præge Byens Udvikling i de 12 Aar, han var Borgmester i Aalborg. Paa Forsørgelsesvæsenets Omraade fik han saaledes bl. a. udrettet meget til Gavn for Byens Fattige.

1897 forlod SIMONY Aalborg for at overtage Borgmesterembedet i Odense efter Konferensraad KOCH. Skønt han kun fik Lov at være Borgmester i Odense i 3 Aar, idet han allerede i Efteraaret 1900 udnævntes til Amtmand i Thisted, opnaede han dog i det korte Tidsrum en for en Embedsmand ret enestaaende Popularitet, og det ikke blot

KAMMERHERRE SIMONY

blandt Odense Bys Borgere, der lærte at skatte ham som den dygtige og samvittighedsfulde Embedsmand, men ogsaa hos de fynske Landmænd, som under den 18. danske Landmandsforsamling i Sommeren 1900, for hvis Komité Borgmester SIMONY var Formand, lærte ham at kende ikke alene som en sjælden elskværdig Personlighed, hvem det altid var let at forhandle med, men tillige som en Mand, der baade havde Villie og Evne til at sætte sig ind i Tingene, og som formaaede at klare den tit vanskelige Opgave at være Leder af en saa omfattende Udstilling.

Efter i 9 Aar at have beklædt Embedet som Amtmand over Thisted Amt, vendte Kammerherre SIMONY igen tilbage til Odense, idet han den 1. Maj 1909 udnævntes til Stiftamtmand over Fyns Stift.

I de 10 Aar, Kammerherre SIMONY nu har været Stiftamtmand i Odense, har der været stillet store Krav til hans Arbejdskraft. Det daglige Arbejde, som udføres af Stiftamtet, er i disse Aar forøget i en ganske betydelig Grad, dels nødvendiggjort ved de mange ny Love og Forordninger, som er fremkommet, dels ved Planlæggelsen og Udførelsen af flere ny og betydelige Foretagender. Af større Foranstaltninger i det her omhandlede Tidsrum kan nævnes Fuldførelsen af Sygehuset paa Søndre Boulevard i Odense. Dette Sygehus, der ejes af Odense Amt og By i Forening, er paa ca. 225 Senge, og har kostet 1.800.000 Kr. Det toges i Brug i Juli 1912, men da alle Sengepladser stadig har været belagt, har de paagældende Raad nu vedtaget at foretage en større Udvidelse af Sygehuset.

Endvidere har den ny Retsreform haft til Følge, at Amtet og Odense By maa opføre et nyt, stort Domhus i Odense som en Tilbygning til det nuværende Tinghus i Albanigade; dette Byggearbejde alene medfører en Bekostning af 625.000 Kr. — Samtidig bygges en ny Retsbygning i Bogense til 400.000 Kr., hvoraf Byen dog udreder en Trediedel.

I Kammerherre SIMONYS Embedstid er Banen fra Odense til Middelfart med Sidebane fra Brænderup til Bogense, blevet anlagt, og det skyldes Stiftamtmandens Stilling som

Formand for Kertemindebanens Direktion, at denne Bane blev forlænget ud til Martofte.

Men hvad der foruden har krævet et stort Ekstraarbejde for Stiftamtet i de senere Aar, er den Situation, som Verdenskrigen har frembragt, hvor Kornordningen og Ernæringsspørgsmaalet har lagt meget Beslag paa Stiftamtmandens Tid, Tanker og Kræfter, og dette ikke alene ved, hvad der ad Administrationens Vej er blevet henlagt under Stiftamtet, men ogsaa ved, at Kammerherre SIMONYS Arbejdskraft paa mange andre Maader er taget i Brug, og hans Vejledning i de mange vanskelige Sager blevet paakrævet; snart var det Sogneraadene, der enkeltvis søgte Raad, snart var det Sogneraadforeningen, der gerne vilde høre Stiftamtets Mening, og aldrig gik man forgæves, altid var Kammerherren rede til at yde den ønskede Hjælp og give den tiltrængte Vejledning.

En mere human og hjælpsom Embedsmand end Kammerherre SIMONY kan man vanskelig tænke sig, og det er saaledes intet Under, at han er blevet i høj Grad afholdt og skattet af de mange, med hvem han under sin lange Embedstid er kommen i Berøring, enten det nu er Folk, der er højt paa Straa, eller det er jævne Arbejdere. Det, der altid har præget Kammerherre SIMONYS Embedsgerning, er hans varme Hjerte og redelige Karakter.

At mange, baade private og Institutioner, føler sig i dyb Taknemmelighedsgæld til Kammerherre SIMONY, viste sig paa en skøn og storslaet Maade ved hans 70-aarige Fødselsdag, ved hvilken Lejlighed ogsaa Sogneraadforeningen for Amtet ved en valgt Deputation overbragte sin Tak og Lykønskning tilligemed en smuk Sølvopsats med Indskrift, samt en Adresse fra samtlige Sogneraadformænd. Kort i Forvejen var Kammerherren blevet optaget som Æresmedlem af Foreningen.

Kammerherre SIMONY, der er Kommandør af Dannebrog og Dannebrogsmænd, er tildelt Fortjenstmedaljen i Guld samt Kommandør af den svenske Vasaorden.

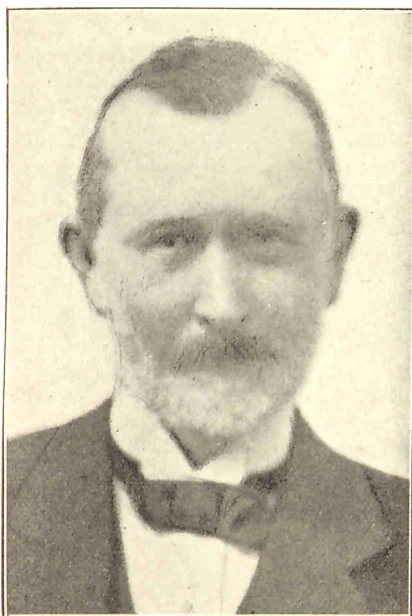
AMTSRAADSSEKRETARIATET OG AMTSREVISIONEN

Af stor Betydning for det gode og forstaaende Samarbejde mellem Stiftamtet og Sogneraadene er Amtsradssekretariatet. De to Mænd, som i de förløbne 25 Aar har beklædt Stillingen som Amtsradssekretær, har begge paa en særdeles dygtig og hensynsfuld Maade forstaaet at varetage denne ikke altid lette Opgave.

Justitsraad L. J. KOEFOED, født paa Bornholm den 3. December 1847, ansattes den 1. Januar 1881 som Sekretær for Odense og Assens Amtsråd, en Stilling han under de tre ovennævnte Stiftamtmand beklædte i mere end en Menneskealder.

I den lange Aarrække kom Justitsraaden i Berøring med talrige Sogneraadsformænd, og særlig de ældste blandt disse mindes endnu med Tak den Tid, de søgte Hjælp og Vejledning hos Amtsradssekretæren inde paa Stiftamtet, hvad enten det nu var i en meget indviklet Vej eller Fattigsag, eller det angik et andet vanskeligt kommunalt Anliggende. Som Regel kunde Justitsraaden altid straks give fyldestgørende Besked.

Efter at Justitsraad KOEFOED var fyldt 70 Aar, søgte han og fik sin Afsked som Amtsradssekretær fra 1. Januar 1918 at regne, men han beklædte dog endnu efter sin Afgang adskillige offentlige Hverv. Saaledes var Justitsraaden Forligskommissær og Revisor, bl. a. ved Fyns Stifts Spare

Amtsradssekretær L. J. Koefoed.

kasse, Fyns Diskontokasse og Kertemindebanen samt af Regnskaberne for Sognekommunerne i Assens Amtsraads-kreds.

I 1898 udnævntes L. J. KOEFOED til Justitsraad, og ved sin Embedsfratrædelse blev han Ridder af Dannebrog.

Efter nogen Tids Sygdom afgang Justitsraad KOEFOED ved Døden den 3. April 1919.

Amtsraadssekretær L. N. R. Ritsing.

HANS Efterfølger som Amtsraadssekretær blev mangeaarig Assistent paa Stiftamtet, L. N. R. RITSING, der er født paa Solbjerggaard ved Faaborg den 24. Februar 1879.

Efter i 3½ Aar at have været ansat paa Odense Amtstue under Kammerherre. MÜNTER, fik han fra 1. Maj 1901 Ansættelse som Assistent paa Fyns Stiftamt, hvor han altsaa nu i over 18 Aar har virket med stor Dygtighed og Pligtopfyldelse, hovedsagelig med amts- og sognekommunale Sager.

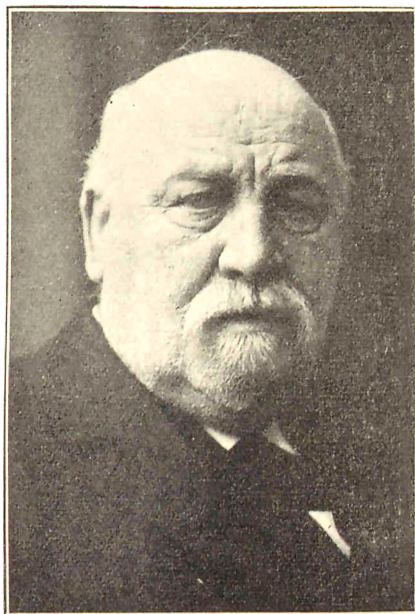
Sognekommunernes Regnskabsvæsen har han altid vist særlig Interesse, og den Hovedkasebog, som nu er bleven indført i saa godt som alle Kommuner i Odense Amt, skyldes saaledes Hr. RITSINGS Initiativ. Denne Bog i Forbindelse med et Hovedbilag, som han sammen med afdøde Amtsrevisor LOHMANN har udarbejdet og uden nogen som helst personlig Fordel foranlediget udgivet, har skabt en ypperlig Ramme for Sogneraadenes Regnskaber, som derved nu kan fremtræde i en ensartet, smuk og let overskuelig Form. Desuden har han i Aarenes Løb udarbejdet talrige andre Skemaer

og Blanketter og derved lettet Sogneraadsformændenes i Forvejen noget byrdefulde Hverv.

Endvidere har der i de tre første Krigsaaer været overdraget Aamtsraadssekretær RITSING et stort og ansvarsfuldt Hverv, nemlig — under Stiftamtmand SIMONYS Overledelse — at foretage Opkøb af Brødkorn for Statens Regning paa hele Fyn for derved at sikre Befolkningen det nødvendige Korn til Brød under de vanskelige Ernæringsforhold, og skønt Opkøbet, navnlig i Begyndelsen, enkelte Steder mødtes med liden Forstaaelse eller endog Modvillie, lykkedes det dog Stiftamtmanden sammen med Sekretær RITSING og Forpagter SCHROLL — sidstnævnte som særlig landbrugskyndig — at fuldføre den dem stillede vanskelige Opgave paa en fuldt ud tilfredsstillende Maade.

Endnu bør nævnes RITSINGS betydningsfulde Arbejde for gennem Foreningen »Arbejde adler« at faa oprettet Arbejdsherberger for de farende Svende overalt paa Fyn. Naar der nu findes 14 saadanne Herberger spredt over hele Stiftet, skyldes det væsentlig hans personlige Indsats for Sagen. Dette meget tiltrængte Arbejde kommer dog ikke blot de rejsende Svende til gode, men indirekte har Kommunerne og deres Beboere ogsaa Fordel deraf, idet Vagabonderingen og dermed Tiggeriet er, om ikke ophørt, saa dog i betydelig Grad formindsket.

Aamtsraadssekretær RITSING er endnu en forholdsvis ung Mand, og det er at haabe, at Sogneraadene i Odense Amt,

Aamtsrevisor Kr. Lohmann.

og særlig disses Formænd, endnu i lang Tid maa høste Gavn af hans rige kommunale Erfaring og betydelige Dygtighed, der i Forening med hans store Elskværdighed borger for fortsat godt Samarbejde.

EN Mand, som ogsaa er kommen i nær Berøring med Sogneraadene, og derfor bør nævnes i dette Skrift, er afdøde Amtsrevisor, Gaardejer KRISTIAN LOHMANN, Aasum.

I næsten 20 Aar beklædte han Stillingen som Revisor af Sognekommunernes Regnskaber, et Hverv, som i høj Grad interesserede ham, vel ikke mindst, efter at han i 1908 selv var blevet Formand for Sogneraadet i sin egen Kommune, Seden-Aasum.

KR. LOHMANN, der var født 22. April 1852, var en meget kundskabsrig og varmhjertet Mand og i Besiddelse af en sjælden, fin og nobel Karakter.

I Aarene 1876—79 var LOHMANN Lærer paa Skovgaard Højskole; fra 1892—1901 repræsenterede han Middelfartskredsen, og fra 1903—06 Otterupkredsen i Folketinget. Den 2. Januar 1919 døde han pludselig, uden forudgaaende Sygdom, som han ved Aftenstid sad i sin Lænestol. Hans Minde vil længe blive bevaret iblandt fynske Kommunal-mænd og blandt hans mange andre Venner.

AMTSRAADET

AF CARLSEN-SKIØDT

AMTSRAADET er oprettet i Henhold til Anordning af 13. August 1841, og bestod da af Amtmanden som Formand, en af Cancelliet (senere Ministeriet) udnævnt Provst, een eller to Lensbesiddere, forsaavidt saadanne fandtes i Amtraadskredsen, og 6 andre paa 5 Aar valgte uberygtede Mænd af Amtsraadskredsens Beboere. Af disse 6 Medlemmer udnævntes 2 eller 3 af og blandt Sædegaardsejernes Klasse; de øvrige Medlemmer valgtes af Valgmænd, der igen var valgt af Sogneforstanderskaberne. Lensbesiddernes Ret til uden Valg at indtræde i Amtsraadet, ophævedes ved Lov af 10. Marts 1852. Ligeledes ophørte Provsten at have Sæde i Raadet efter Loven af 22. Marts 1855, hvilken Lov tillige bestemte Tallet af Amtsraadsmedlemmer til 7, 9 eller 11 foruden Amtmanden. Den større Del skulde vælges af Valgmænd fra Sogneraadene, og den mindre Del valgtes af de højstbeskattede Ejendomsbesiddere.

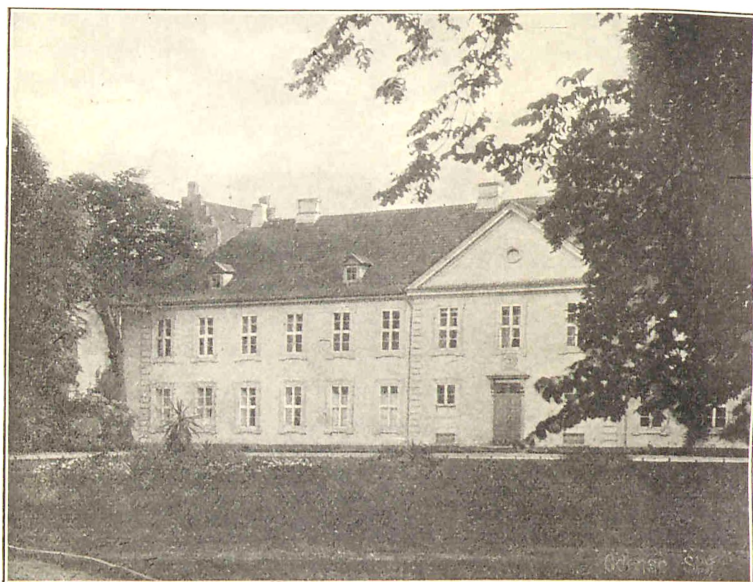
Reglerne for Valgene ændredes gentagne Gange i Aarenes Løb, indtil de nugældende Regler er bragt til Anvendelse i Henhold til Lov af 13. April 1916. Herefter er de højstbeskattedes særlige Valgret bortfalden, og Amtsraadet vælges udelukkende af Sogneraadenes Valgmænd, hvoraf hver Kommune efter Indbyggerantal vælger mindst 3. Valget af Valgmænd foregaar nu efter den d'Hondtske Forholdstalsvalgmaade; derimod foregaar selve Amtsraadvalget paa den for Valg af Landstingsmænd foreskrevne Maade.

Amtsraadets Virksomhed er af dobbelt Art, dels at bestyre Amtskommunernes Anliggender, og dels som overordnet Kommunalbestyrelse at føre noget Tilsyn med de i Amtsraadskredsen værende Sognekommuner og Landdistrikter, ligesom flere af Sogneraadenes Vedtagelser kræver Amtsraadets Approbation for at være gyldige.

I det Tidsrum af 25 Aar, fra 1894 til 1919, som omhandles i dette Jubilæumsskrift, har nedennævnte Mænd haft Sæde i Odense Amtsraad:

Valgte for Perioden fra 1. Maj 1889—1895 af de Højstbeskattede:

Lehns greve C. PETERSDORFF, Einsidelsborg.
Proprietær LANGKILDE, Marienlund.
Justitsraad BERG, Hunderup.

Odense Slot, hvor Amtsraadet holder sine Møder.

Valgte for Perioden fra 1. Maj 1892—1898 af Sogneraadens Valgmænd:

Gaardejer CHRISTOFFER HANSEN, Solevad.
Gaardejer LARS JOHANSEN, Rynkeby.
Forpagter ANTON LAURSEN, Langesø.
Gaardejer ANDREAS HANSEN, Østrup.

Valgte for Perioden fra 1. Maj 1895—1901 af de Højstbeskattede:

Lehns greve C. PETERSDORFF, Einsidelsborg.

Hofjægermester S. VIND, Sanderumgaard.

Forpagter KNIPSCHILDT, Søbysøgaard.

Ved et Suppleringsvalg den 27. April 1896 afløstes sidstnævnte, som da var fraflyttet Amtsraadskredsen, af Hofjægermester R. JUEL, Hverringe.

Valgte for Perioden fra 1. Maj 1898—1904 af Sogneraadenes Valgmænd:

Gaardejer L. JOHANSEN, Rynkeby.

Sogneraadformand, Løjtnant KR. JENSEN, Højby.

Sogneraadformand KL. BERNTSEN, Særslev.

Sogneraadformand P. JØRGENSEN, Gøngstrup.

Ved et Suppleringsvalg den 5. November 1898 afløstes L. JOHANSEN, som da var afgaaet ved Døden, af Gaardejer H. THYGESEN, Ferritslev.

Valgte for Perioden fra 1. Maj 1901—1907 af de Højstbeskattede:

Lehnsgreve C. PETERSDORFF, Einsidelsborg.

Hofjægermester R. JUEL, Hverringe.

Kammerherre S. VIND, Sanderumgaard.

Valgte for Perioden fra 1. Maj 1904—1910 af Sogneraadenes Valgmænd:

Gaardejer H. THYGESEN, Ferritslev.

Gaardejer P. JØRGENSEN, Gøngstrup.

Løjtnant KR. JENSEN, Højby.

Folketingsmand, Direktør KL. BERNTSEN, Særslev.

Ved et Suppleringsvalg den 26. Oktober 1907 afløstes H. THYGESEN, som da var afgaaet ved Døden, af Gaardejer L. CHRISTENSEN, Store Ernebjerg. Endvidere blev KL. BERNTSEN, som nu var blevet udnævnt til Indenrigsminister, ved et Udfyldningsvalg den 23. Januar 1909 erstattet med Gaardejer N. P. NIELSEN, Aasum.

Valgte for Perioden fra 1. Maj 1907—1913 af de Højstbeskattede:

Lehnsgreve C. PETERSDORFF, Einsidelsborg.

Hofjægermester R. JUEL, Hverringe.

Landvæsenskommissær, Propr. HELTZEN, Landkilde.

For Perioden fra 1. Maj 1910—16 valgtes i Henhold til Lov om kommunale Valg af 20. April 1908 følgende 10 Mænd:

Gaardejer, Løjtnant KR. JENSEN, Højby.
Gaardejer LARS CHRISTENSEN, Store Ernebjerg.
Gaardejer N. P. NIELSEN, Aasum.
Landvæsenskommissær, Propr. HELTZEN, Landkilde.
Hofjægermester R. JUEL, Hverringe.
Karetmager J. NIELSEN, Otterup.
Gaardbestyrer C. CHRISTENSEN, Nymark.
Gaardejer ANDERS HANSEN, Brylle.
Stamhusbesidder H. MØLLER, Østrupgaard.
Forpagter P. ANDERSEN, Brockdorff.

Valgte for Perioden fra 1. Maj 1916—1922:

Karetmager J. NIELSEN, Otterup.
Landvæsenskommissær L. CHRISTENSEN, Ernebjerg.
Proprietær V. JESPERSEN, Næsbyhoved.
Fisker M. LARSEN, Munkebo.
Sogneraadformand N. P. MATHIESEN, Revninge.
Landvæsenskommissær, Propr. HELTZEN, Landkilde.
Bygmester J. RASMUSSEN, S. Næraa.
Forpagter P. ANDERSEN, Brockdorff.
Gaardejer N. NIELSEN, Eskildstrup.
Gaardejer C. CHRISTENSEN, Nymark.
Gaardejer J. GREVE, Skalbberg.

Amtsraadets Afgørelser og Indflydelse har paa mange Maader kendetegnet Udviklingen indenfor Odense Amt i de forløbne 25 Aar. Flere større Arbejder er dels satte i Gang ved Amtsraadets Initiativ, dels udførte ved Tilskud fra Amtsrepartitionsfonden, f. Eks. Jernbaneanlæg, Vejanlæg, Opførelse af Sygehuse, Thing- og Arresthuse o. s. v. I det hele og store betegner dette Tidsafsnit et godt og forstandigt Samarbejde mellem Amtsraad og Sogneraad.

ODENSE AMTS SOGNERAADSFORENING

AF CARLSEN-SKIØDT

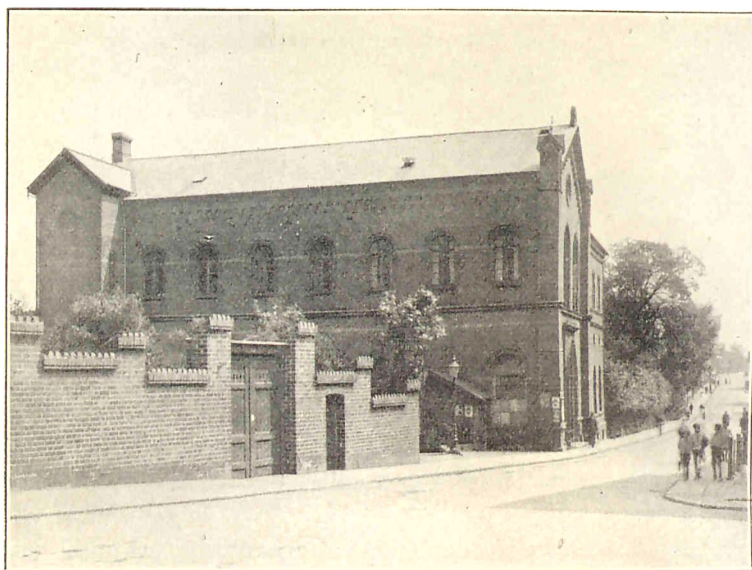
»DEN 25. September 1894 afholdtes, efter Indbydelse af Sogneraadsformændene BANG af Kalør, KL. BERNTSEN af Særslev og PETERSEN af Ryds Mølle, Møde paa den gamle Industriforenings Bygning i Odense, hvortil samtlige Sogneraad i Odense Amtsraadskreds var indvarslede. Det vedtoges at genoprette en Sogneraadsforening for Amtsraadskredsen.«

Saaledes fortæller den gamle Forhandlingsprotokol om Foreningens Stiftelse for 25 Aar siden. Naar der tales om at genoprette Foreningen, har dette sin Grund i, at der 10 Aar i Forvejen, nemlig ved et Møde 26. Juli 1884 paa Hotel St. Knud, ogsaa efter Indbydelse af daværende Amtsraadsmedlem, Folketingsmand KL. BERNTSEN, var bleven stiftet »Odense Amts landkommunale Forening«. Bestyrelsen for denne første Forening bestod af Etatsraad LANGKILDE, Bramstrup (Formand), Folketingsmand KL. BERNTSEN (Næstformand) samt Redaktør PUGH, Bogense, Lærer NIELSEN, Lunde, og Proprietær BORCHSENIUS, Blangstedgaard.

Denne Forening levede imidlertid kun i 3 Aar, idet den allerede 1887 indstillede sin Virksomhed. Aarsagen maa vel nok nærmest søges i de stærke, politiske Brydninger i den sidste Halvdel af Firserne.

Efter 7 Aars Forløb rejstes Sagen paany af forannævnte tre Mænd, og Resultatet af Mødet 25. September 1894 blev, at Odense Amts Sogneraadsforening stiftedes.

Ved det første Møde indmeldtes 32 Medlemmer, idet Sogneraadsmedlemmerne i Følge de daværende Love skulde indmelde sig enkeltvis, og den første Bestyrelse valgtes. Denne kom til at bestaa af KL. BERNTSEN, Formand, samt

Forsvarsbrødrenes Bygning, hvor Sogneraadforeningen blev stiftet.

Fyns Forsamlingshus, hvor Sogneraadforeningen nu holder sine Møder.

BANG, Kalør, og PETERSEN, Ryds Mølle. Ved samme Møde holdt KL. BERNTSEN Foredrag om Afløsning af Graabrødre Klosters Tiende.

Det var ikke nogen stor Begyndelse, idet der af ca. 500 Sogneraadsmedlemmer i Amtet indmeldte sig 32, men det viste sig hurtigt, at Ledelsen var lagt i de rette Hænder, og Foreningen arbejdede sig støt og roligt fremad. Alle^s rede 1898 var Halvdelen af Sogneraadene repræsenterede i Foreningen, og da der 1901 blev truffen den Ordning, at Sogneraadene imod et aarligt Bidrag af 4 Kr. kunde indmelde samtlige Sogneraadsmedlemmer, gaar Foreningens Vækst rask fremad. 1903 er 11 Sogneraad og 1905 er 42 Sogneraad indmeldt i Foreningen, og Resten fulgte snart efter, saa Foreningen nu omfatter samtlige 50 Sogneraad i Odense Amt.

Mange og betydningsfulde Opgaver har Foreningen arbejdet med i Aarenes Løb, og ikke mindst har den haft sin Betydning, hvor det gjaldt at give praktisk Vejledning i de mange i den nyere Tid fremkomne Love og Anordninger paa det kommunale Omraade. Af de Emner, der har været behandlet indenfor Foreningen, kan nævnes: Skattelovene, Valgloven, Beværterloven, Arbejdsløshedsloven, Hjælpekasseloven, Lov om Motorkørsel, Forsørgelsesvæsenet, Vejvæsenet og meget andet.

Dette Arbejde er ikke blot blevet ledet, men ogsaa i betydelig Grad baaret af Formanden, KL. BERNTSEN, der Gang paa Gang selv har været Indleder og Foredragsholder ved Foreningens Møder; men desuden har en Række af kendte Mænd gennem Aarene deltaget i Arbejdet som Talere og Indledere af Emner, der har haft særlig Betydning for Sogneraadene. Blandt disse Mænd kan nævnes: Stiftamtmandene JONQUIÈRES og SIMONY, Sygekasseinspektør SØRENSEN, Rigsdagsmændene: JØRGEN PEDERSEN, RASMUS ANDERSEN, JENSEN-SØNDERUP, L. KVIST. Sogneraadformændene: HELTZEN, Fraugde, CARLSEN-SKIØDT, Frue Landsogn, ANDERSEN, Otterup, Amtsraadssekretær RITSING, Boghandler, Forstkandidat DREYER, Overretssagfører STEINCKE, Lærer HANSEN, Hjadstrup, m. fl.

1904 indmeldtes Foreningen i »De samvirkende Sogneraadforeninger«, en Sammenslutning, der ved den Tid fandt Sted af samtlige Sogneraadforeninger her i Landet.

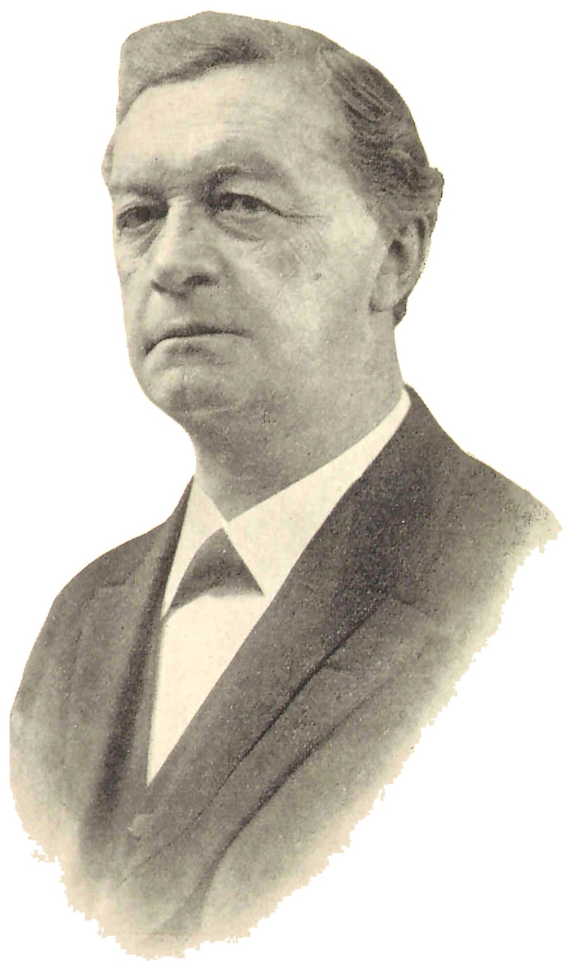
Denne Sammenslutning har haft og vil i Fremtiden faa sin store Betydning paa det landkommunale Omraade, idet der her er dannet en fast Organisation for det kommunale Selvstyre, hvortil saavel Regering som Rigsdag kan henvende sig i Spørgsmaal, der angaar saavel Sogneraadenes Virksomhed som Lovgivningen paa dette Omraade.

Det er et omfattende Arbejde, som er udført af Sogneraadforeningen i de forløbne 25 Aar, og særlig i de sidste 5 Aar, i hvilket der er blevet paalagt Sogneraadene, og ikke mindst Sogneraadformændene, et uforholdsmæssig stort, ekstra Arbejde, er der trukket store Veksler paa Foreningen, der har staaet som raadgivende og vejledende overfor de mange ny og vanskelige Opgaver, som blev henlagt til de kommunale Raad. Det har vist sig, at Foreningen har kunnet magte sin Opgave i de kritiske Tider, og dette er sikkert en Borgen for, at den ogsaa i Fremtiden vil kunne paatage sig de Krav, der stilles til den, nemlig at være til Nytte og Hjælp saavel for Samfundet som for Sogneraadene.

BESTYRELSEN.

Naar Odense Amts Sogneraadforening den 25. September 1919 holder Fest i Anledning af, at de første 25 Arbejdsaar er til Ende, saa er dette et dobbelt Jubilæum, idet fhv. Konsejlspræsident, Folketingsmand KL. BERNTSEN samtidig har været Foreningens Formand i 25 Aar, sikkert et ret enestaaende Forhold indenfor Sogneraadforeningernes Omraade. Det er et meget betydeligt og fortjenstfuldt Arbejde, KL. BERNTSEN har udrettet for Foreningen gennem de 25 Aar, og det vidner om hans store Arbejdsevne og personlige Dygtighed, at han — foruden sin omfattende Virksomhed som Rigsdagsmand, Amtsraadsmedlem og Minister, foruden mange andre Tillidshverv — tillige har kunnet varetage Sogneraadforeningens Interesser.

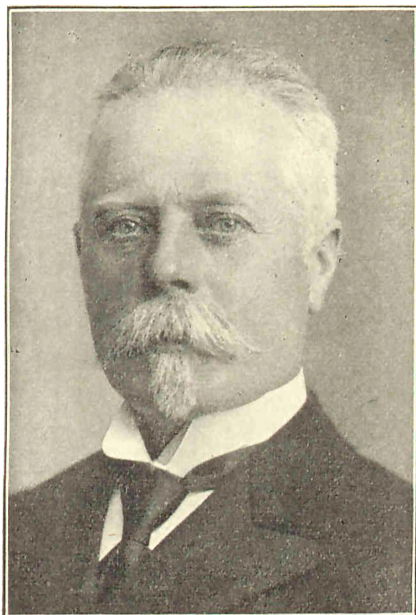
Naar dette er lykkedes paa en saa tilfredsstillende Maade,

KLAUS BERNTSEN
Foreningens Formand.

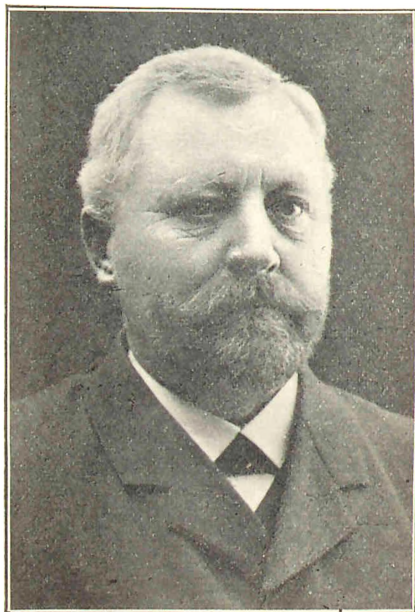
har dette sikkert noget sin Grund i, at BERNTSEN fra sin tidlige Ungdom har syslet med kommunalt Arbejde, og som saa mange store Feltherrer har. »tjent sig op fra neden af«.

KL. BERNTSEN er født den 12. Juli 1844 i Eskildstrup By, Søllinge Sogn, og hans Deltagelse i det kommunale Arbejde i Odense Amt er ligesaa gammel som Kommunalloven af 6. Juli 1867. — BERNTSEN var, da denne betydningsfulde Lov udkom, kun 23 Aar gammel, men da der i Højby, hvor han den Gang ledede en Friskole, var valgt et nyt Sogneraad, som udelukkende bestod af Landmænd, enedes Sogneraadet om at opfordre BERNTSEN til at være dets Sekretær. Baade Sognepræsten og Læreren ved den offentlige Skole havde tilbudt, hver for sig, at være til Tjeneste for Sogneraadet, men dette foretrak BERNTSEN, uagtet denne paa det Tidspunkt ikke havde en eneste politisk Meningsfælle blandt Sogneraadets Medlemmer. BERNTSEN fulgte Opfordringen, glad ved den usædvanlige Tillid, der blev ham vist, og trods hans unge Alder lykkedes det ham at klare Sekretærposten saa tilfredsstillende, at han efter 3 Aars Forløb ved det almindelige Sogneraadvalg for 1870 valgtes til Medlem af Sogneraadet i Højby med stor Majoritet, og blev i det ny Sogneraads første Møde enstemmig valgt til Formand i en Alder af 25½ Aar. 3 Aar efter valgtes han til Medlem af Folketinget for Bogensekredsen, og da

Sogneraadets Formand Carlsen-Skiødt,
Foreningens Næstformand.

han 1882 forlod Højby for at overtage Stillingen som Forstander for Sørslev Højskole, hvilken Skole en stor Kreds af hans Venner i Nordfyen havde ladet opføre, valgtes han ogsaa der til Sogneraadsformand og forblev i denne Stilling i 18 Aar. KL. BERNTSEN har saaledes i 24 Aar været Sogneraadsformand i Odense Amt.

Sogneraadsformand Jens Jensen,
Nordskov.

I 1880 valgtes BERNTSEN til Medlem af Odense Amtsraad og genvalgtes ligeledes 1886, men da sidstnævnte Valg, paa Grund af en Uregelmæssighed ved et Valg i Skamby Kommune, blev kasseret, naaede BERNTSEN ikke ved Omvalget at blive valgt. Han indvalgtes paany i Odense Amtsraad 1898, og genvalgtes ligeledes 1904, og først 1908, da BERNTSEN blev Indenrigsminister i det Neergaardske Ministerium, nedlagde han sit Hverv efter at have været Amtsraadsmedlem i

17 Aar. — BERNTSEN er tillige Formand for »De samvirkende Sogneraadsforeninger«, en Sammenslutning, som omfatter hele Landet.

Som et Vidnesbyrd om BERNTSENS gode Hjertelag og redelige Villie til at hjælpe, hvor det tiltrænges, kan anføres hans forstaaende Optræden i den saakaldte Skambysag i 1886. Forholdet var her, at ved et Sogneraadsvalg i Skamby var der sket en Uregelmæssighed og en urigtig Protokoltilførsel, hvilket havde bevirket, at vedkommende Herredsfoged var optraadt paa en, som det synes, ret haardt hændet Maade, idet han lod Formanden og 5 Medlemmer

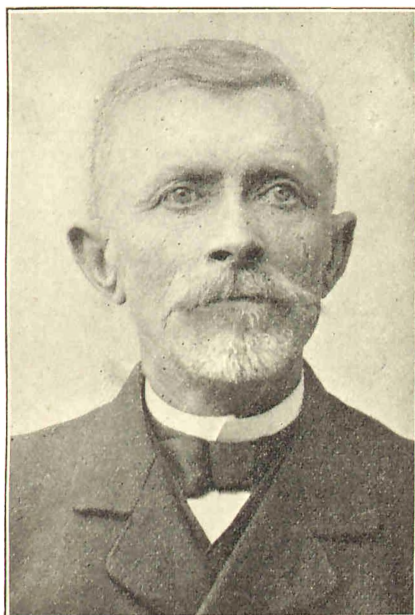
af Sogneraadet arrestere, og holdt dem fængslet i flere Uger. BERNTSEN, der den Gang var Amtsraadsmedlem, tog sig saa af Sagen, og under en Forhandling med Herredsfogeden talte han de fængslede Sogneraadsmedlemmers Sag saa godt og indtrængende — den enes Hustru laa dødssyg hjemme — at de 5 Medlemmer blev

løsladt samme Aften. — 1910 udnævntes BERNTSEN til Konsejlspræsident, hvilket Hverv han med stor Dygtighed forestod indtil 1913.

BERNTSEN er Kommandør, 1. Grad, af Dannebrog og Dannebrogsmænd samt er tildelt flere udenlandske Ordre, saasom Storkors af græsk Sct. Heleneorden, Storkors af svensk Vasaorden og Storkors af norsk Sct. Olavsorden. — Det er en lang, usædvanlig og ærefuld Livsgerning, Odense Amts Sogneraadsforenings gamle Formand og Æresmedlem

kan se tilbage paa. Et helt Livs Arbejde i Statens og Samfundets Tjeneste, og ved Siden heraf har han faaet Tid til at sysle med andre for ham sikkert baade kære og værdifulde Opgaver; foruden, som tidligere omtalt, at have været Leder af Højby Friskole og Forstander paa Særslev Højskole, har han været og er endnu en meget skattet Foredragsholder, ligesom han ogsaa har givet sig en Del af med litterær Virksomhed.

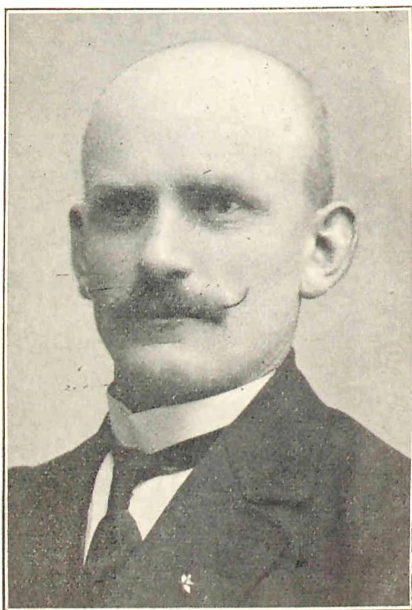
Af de ved Foreningens Stiftelse valgte Bestyrelsesmedlemmer fungerede Proprietær BANG, Kalør, som Næstformand indtil sin Død 1898. Ved Foreningens Møde paa

Sogneraadsformand A. Hansen,
Korup.

Højskolehjemmet i Odense, den 12. November 1898, udtalte Formanden i Anledning af hans Død, at det netop var BANG, som tog Initiativet til, at Sogneraadsforeningen blev stiftet for anden Gang.

Møller PETERSEN, Ryds Mølle, var Foreningens Sekretær indtil 1899 og derefter Næstformand indtil 1901, da han ikke ønskede at modtage Genvalg. Han er senere indtraadt som Direktør i Fyns Stifts Sparekasse.

Sogneraadsformand N. C. Andersen,
Skeby-Otterup.

I Direktør J. PETERSENS Plads indvalgte Mejerier V. LOHMANN, Sanderum. Han var Næstformand indtil 1913, da han afløstes af Proprietær V. JESPERSEN, Næsbymhoved, der fungerede indtil 1917. JESPERSEN var da bleven valgt til Amsraadsmedlem og ønskede at udtræde af Bestyrelsen.

Ved sidstnævntes Afgang valgtes C. A. CARLSEN-SKIØDT, Krogsagergaard, Formand for Vor Frue Landsogns Sogneraad ved Odense, til Næstformand. Han har haft Sæde i Bestyrelsen siden 1915.

1898 indvalgte Gaardejer JENS JENSEN, Nordskov, Formand for Guldbjerg-Sandager Sogneraad, i Bestyrelsen, og 1899 valgtes han til Sekretær, hvilken Stilling han har varetaget siden.

Sognefoged AND. HANSEN, Korup, Formand for Korup Sogneraad, valgtes til Bestyrelsesmedlem 1915.

Lærer N. C. ANDERSEN, Ørritslev, Formand for Skeby-Otterup Sogneraad, indvalgte i Bestyrelsen 26. Juni 1917.

Støt og roligt har Sogneraadforeningen arbejdet gennem de første 25 Aar. Verdensudviklingen er i dette Kvartaarhundrede foregaaet i et saa hurtigt og kraftigt Tempo, som næppe nogensinde før i et lignende Tidsrum. Denne Tidens hastige Udvikling har ogsaa herhjemme i vort Fædreland sat sine Spor paa saa godt som alle Omraader, og heller ikke Sogneraadforeningens Arbejde har kunnet undgaa at blive præget heraf; men den har — synes det os — altid evnet at være paa Højde af og have Føling med sin Tid, og det er vort Ønske for Jubilaren, at dens Virke i de kommende Tider altid maa tjene vort Folk og vort gamle Fædreland til Gavn og Ære.

SOGNERAADSFORMÆNDENE FOR KOMMUNERNE I ODENSE AMT

ODENSE AMT omfatter nu 50 Kommuner, der som nævnt alle er indmeldt i Sogneraadsforeningen.

Nedenfor anføres Navnene paa Sogneraadsformændene, som fungerede 31. Marts 1919. Disse er opførte efter Anciennitet (Tjenestealder), d. v. s. efter den Tidsfølge, i hvilken de har fungeret som Formænd for vedkommende Kommunalbestyrelse.

1. Proprietær HELTZEN, Landkilde, født i København den 21. August 1850. Indvalgt i Fraugde Sogneraad fra den 1. Januar 1880, og valgt til Formand samtidig.

I en Alder af kun 29 Aar overtog HELTZEN Tilidsposten som Formand for den store Kommune, og han har altsaa nu uafbrudt i 40 Aar beklædt denne Stilling, — en Tjenestetid, som ikke nogen anden nulevende Kommunalmand i Kongeriget Danmark kan opvise. I 1907 indvalgtes HELTZEN i Odense Amtsraad, hvor han siden har haft Sæde og er nu Raadets ældste valgte Medlem. I 28 Aar har han desuden beklædt Stillingen som Landvæsenskommissær, ligesom mange andre offentlige Hverv har været ham betroet i Aarenes Løb. Foruden Ridderkorset er Forstjenstmedaillen i Sølv tildelt HELTZEN.

2. Gaardejer J. JENSEN, født 13. August 1856 i Nordskov pr. Guldbjerg. Indvalgt i Guldbjergs-Sandager Sogneraad 1886; Formand fra samme Tid og har været det siden med Undtagelse af Aarene 1890—1901 og 1902—1903. JENSEN er Ridder af Dannebrog. Sekretær i Sogneraadsforeningen.
3. Gaardejer EBBE SØRENSEN, født 25. December 1861 i Kjertinge. Indvalgt i Kjølstrup-Agedrup Sogneraad

1. Januar 1895, Formand fra 1. Januar 1898, er Medlem af Repræsentantskabet for Kerteminde Jernbane og Fyns Stifts Sparekasse.
4. Gaardejer AND. HANSEN, Korup, født 23. Juli 1857. Indvalgt i Korup Sogneraad 1900, Formand fra 1904, er til lige Sognefoged fra 1899. Bestyrelsesmedlem i Sogneraadsforeningen og Medlem af Repræsentantskabet for Fyns Stifts Sparekasse.
5. Gaardejer CARL CHR. LARSEN, født 14. November 1867 i Ejlby. Indvalgt i Ejlby-Melby Sogneraad 1904, Formand fra samme Tid.
6. Gaardejer J. P. ANTONSEN, født 1. Januar 1872 i Skastrup. Indvalgt i Ore Sogneraad 15. December 1903, Formand fra 1. April 1909, Medlem af Menighedsraadet og Formand for Ore Sogns Sygekasse.
7. Handelsgartner C. A. CARLSEN-SKIØDT, Krogsagergaard, født 9. Marts 1866 i Odense. Indvalgt i Frue Landsogns Sogneraad 1905, og Formand fra 1909. Er Næstformand i Odense Amts Sogneraadsforening.
8. Gaardejer H. J. HANSEN, Dømmestrup, født 2. Januar 1859. Indvalgt i Nørre-Lyndelse Sogneraad 1901—1907 og fra 1909. Formand fra 1909.
9. Gaardejer P. HANSEN, født i Højby 6. Januar 1873. Indvalgt i Højby Sogneraad 1909, Formand fra samme Tid.

Sogneraadsformand, Propr. Heltzen,
Fragude.

10. Husejer R. HANSEN, født i Brylle 17. April 1854. Indvalgt i Veflinge Sogneraad 1904, Formand 1909.
11. Landmand N. P. MATHIESEN, født i Revninge 21. August 1863. Indvalgt i Rynkeby=Revninge Sogneraad 1909, Formand 1909. Amtsraadsmedlem fra 1916.
12. Gaardejer R. PEDERSEN, født 22. Marts 1869 i Birkende. Indvalgt i Marslev=Birkende Sogneraad 1909. Formand fra 1909.
13. Gaardejer R. RASMUSSEN, født i Tørræsø 19. Juli 1867. Indvalgt i Krogsbølle Sogneraad 1907. Formand fra 1909.
14. Husejer N. J. NIELSEN, født i Haarslev 6. Februar 1862. Indvalgt i Haarslev Sogneraad 1910. Formand fra 1910. Lægdsmand.
15. Mejeribestyrer S. LARSEN, Brylle, født 13. Marts 1865 i Kærby ved Kallundborg. Indvalgt i Brylle Sogneraad 1909, Formand 1912.
16. Gaardejer J. ANDERSEN, født i Badstrup 7. Juli 1867. Indvalgt i Skamby Sogneraad 1907, Formand 1913.
17. Husejer NIELS CHRISTIANSEN, født i Davinde 5. Januar 1860. Indvalgt i Allerup=Davinde Sogneraad 1909, Formand 1913.
18. Forpagter CHRISTIAN HANSEN, født 14. Januar 1865 i København. Indvalgt i Østrup Sogneraad 1913, Formand 1913.
19. Husejer P. HANSEN, født 20. Juli 1868 i Sdr. Næraa. Indvalgt i Sdr. Næraa Sogneraad 1906. Formand 1913. Formand for Brugsforeningen.
20. Smed CHR. JEPPESEN, født 5. Juli 1861 i Serup. Indvalgt i Søndersø Sogneraad 1904, Formand 1913.
21. Rentier A. C. JØRGENSEN, født i Snestrup 28. December 1859. Indvalgt i Paarup Sogneraad 1913, Formand 1913.
22. Gaardejer J. P. JØRGENSEN, født i Egenø 19. September 1866. Indvalgt i Norup Sogneraad 1909, Formand 1915. Sognefoged og Lægdsmand.
23. Gaardejer J. LARSEN, født i Rønninge 16. Januar 1871. Indvalgt i Rønninge=Rolfsted Sogneraad 1913. Formand 1913.

24. Gaardejer M. MADSEN, født i Søndersø 17. April 1871. Indvalgt i Uggerslev—N. Højrup Sogneraad 1913, Formand 1913.
25. Husejer J. P. NIELSEN, født i Fangel 15. Juli 1865. Indvalgt i Stenløse—Fangel Sogneraad 1901—1906 og fra 1913. Formand 1913. Sygekasseformand.
26. Gaardejer N. NIELSEN, St. Viby, født i Vierne 3. Februar 1876. Indvalgt i Viby Sogneraad 1909. Formand 1913.
27. Gaardejer J. P. PEDERSEN, Ditlevsdal, født i Vigerslev 17. Marts 1865. Indvalgt i Vigerslev Sogneraad 1909. Formand 1913. Sognefoged og Lægdsmand.
28. Gaardejer H. J. POULSEN, født i Spedsbjerg 30. Marts 1870. Indvalgt i Sanderum Sogneraad 1913. Formand 1913.
29. Gaardejer R. PEDERSEN, født i Lunde 31. Marts 1858. Indvalgt i Lunde Sogneraad 1913. Formand 1913.
30. Portør C. MIKKELSEN, født i Nørre Søby 20. Juli 1875. Indvalgt i St. Hans Distriktsbestyrelse 1909. Formand 1915.
31. Lærer N. C. ANDERSEN, født i Kappel Sogn ved Nakskov 19. November 1877. Indvalgt i Skeby—Otterup Sogneraad 1909. Formand 1917. Bestyrelsesmedlem i Sogneraadsforeningen.
32. Gaardejer A. BRØNSERUD, født i Brønserud 4. Oktober 1865. Indvalgt i Vissenbjerg Sogneraad 1913. Formand 1917.
33. Gartner JACOB HANSEN, født i Odense 10. Januar 1882. Indvalgt i Dalum Sogneraad 1913. Formand 1917.
34. Gaardejer P. JACOBSEN, Fjederløkken, født i Skovby 22. Februar 1869. Indvalgt i Skovby Sogneraad 1917. Formand 1917.
35. Husmand H. JENSEN, født i Særslev 24. Januar 1872. Indvalgt i Særslev Sogneraad 1909. Formand 1917. Sygekasseformand.
36. Gaardejer H. KILDEMOES, født i Bellinge 13. Maj 1867. Indvalgt i Brændekilde—Bellinge Sogneraad 1917. Formand 1917. Branddirektør.

37. Gaardejer P. KRISTENSEN, født i Dalby 5. Februar 1886. Indvalgt i Dalby=Stubberup Sogneraad 1917. Formand 1917.
38. Gaardejer R. MADSEN, født i Roerslev 13. Maj 1872. Indvalgt i N. Næraa=Bederslev Sogneraad 1909. Formand 1917.
39. Gaardejer H. NIELSEN, født i Mesinge 5. August 1871. Indvalgt i Mesinge Sogneraad 1917. Formand 1917. Sognefoged og Lægdsmand.
40. Gaardejer M. NIELSEN, født i Nørre Søby 10. December 1877. Indvalgt i Nørre Søby Sogneraad 1917. Formand 1917.
41. Lærer FR. PETERSEN, født i Bøstrup 21. September 1878. Indvalgt i Ubberud Sogneraad 1917. Formand 1917.
42. Gaardejer L. PEDERSEN, født i Hindevad 16. Maj 1872. Indvalgt i Klinte=Grindløse Sogneraad 1917. Formand 1917.
43. Husejer N. CHR. RASMUSSEN, født i Kjøng 30. Oktober 1860. Indvalgt i Verringe Sogneraad 1917. Formand 1917. Folketingsmand for Otterupkredsen fra 1909—13.
44. Gaardejer R. RASMUSSEN, født i Paarup 31. Marts 1871. Indvalgt i Næsbyhoved=Broby Sogneraad 1917. Formand 1917.
45. Gaardejer R. LOHMAN RASMUSSEN, født i Aasum 29. Januar 1877. Indvalgt i Seden=Aasum Sogneraad 1917. Formand 1917.
46. Gaardejer N. J. SØRENSEN, født i Fremmelev 26. Oktober 1874. Indvalgt i Hjadstrup Sogneraad 1917. Formand 1918.
47. Gaardejer P. NIELSEN, født i Drigstrup 9. Marts 1869. Indvalgt i Drigstrup Sogneraad 1901—10 og fra 1917. Formand 1918.
48. Gaardejer H. MIKKELSEN, født i Grindløse 27. April 1878. Indvalgt i Lumby Sogneraad 1917. Formand 1918.
49. Gaardejer A. L. ANDERSEN, født i Dræby 19. April 1879. Indvalgt i Munkebo Sogneraad 1918. Formand fra 14. Oktober 1918.

50. Lærer R. N. HANSEN, født i Brylle 1860. Indvalgt i Tommerup Sogneraad 1909. Formand fra 26. November 1918.

Tiderne skrider med hastige Fjed, og Vagterne skiftes om; dette spores ogsaa i høj Grad indenfor Sogneraadene. Af Hensyn til Pladsen har vi kun kunnet medtage de nuværende Sogneraadsformænd, og det viser sig da, at af disse har kun een, HELTZEN, været Formand i samtlige 25 Aar, Foreningen har bestaaet. Fra de første 10 Aar (1894—1904) er endnu 2 tilbage, og fra Perioden 1904—1909 ligeledes 2. Fra Valgene 1909 — det første Valg efter at den almindelige Valgret var indført — er endnu 8 i Funktion; valgte i Tidsrummet 1910—1917 er 16 vedblivende Formænd, medens Resten, 21, er først valgt til Formænd for vedkommende Sogneraad 1917 eller senere.

Dette viser et stort Personskifte indenfor Sogneraadene, og i adskillige Tilfælde betød det vel ogsaa et Systemskifte.

Mange af de ledende Mænd i Sogneraadene faldt for Aldersgrænsen eller blev trætte af Arbejdet, der, skønt det betegnes som almindelig Ombudstjeneste, alligevel bærer saa mange Muligheder i sig. — Ofte og vel med nogen Ret er dette Arbejde blevet kaldt brydsomt og utaknemligt, men, som lagt i de rette Hænder og ledet paa rette Maade, kan blive til Gavn og Velsignelse for Samfundet.

